

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru Cevap

Doğu Akdeniz'de Türk-Yunan Çatışması

Soru:

Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlut Çavuşoğlu, 8 Ekim 2020 günü Türkiye ile Yunanistan arasında yeni bir anlaşmaya varıldığını açıkladı. Turkeyalaan sitesine göre "Slovakya'da düzenlenen Bratislava Küresel Güvenlik Forumu'na (GLOBSEC) katılmak üzere bu ülkeye giden Çavuşoğlu, Yunan mevkidaşı Nikos Dendias ile görüşmesinin ardından yaptığı açıklamada istikşafi görüşmelerin yapılmasında mutabık kaldıklarını söyledi. Ev sahipliğini Türkiye yapacağı için bu toplantılarla ilgili bazı tarih önerilerinde bulunacaklarını belirtti..." [08.10.2020 turkeyalaan.com] Bunun öncesinde Türkiye, Yunanistan ile ilişkilerinde büyük bir krize neden oldu. Türkiye savaş gemileri eşliğinde Türk sondaj gemisini yollayarak Yunanistan'a adeta meydan okudu. Türkiye-Yunanistan arasındaki bu krizin hakikati nedir? Bu krizde uluslararası tutumların gerçekliği nedir? Krizin arkasında Amerika mı var? Yoksa Türkiye tek başına mı hareket ediyor? Başlarda yaşanan ve daha sonra müzakere mutabakatı ile sona eren bu büyük gerilimi nasıl yorumlayabiliriz? Teşekkür ederim.

Cevap:

Türk-Yunan krizini, nedenleri, Türkiye'deki iç siyasete dönük yansımaları, ekonomik ve uluslararası boyutları açısından değerlendirmek lazım. Bunu anlamak için, geçen yüzyılın ilk çeyreğinde imzalanan Lozan Anlaşması'ndan başlayarak aşağıdaki konulara bir göz atmak gerekiyor:

Birincisi: Lozan Anlaşması:

1- Türkiye, Ege Denizi ve Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridinde sahiptir. Ancak asrın mücrimi Mustafa Kemal temsilcilerinin, İstanbul'daki Hilafetten ayrılan Ankara-TBMM Hükümeti adına 24 Temmuz 1923'te imzaladığı Lozan Anlaşması, Türkiye'yi Ege Denizi'ne hapsetti. Kıyıları neredeyse Ege Denizi'ne bitişiktir. Ege Denizi'ndeki adaların tamamı ya da çoğu, Yunanistan'a aittir! Mustafa Kemal, temsilcilerini İsviçre'nin Lozan kentine göndermiş, İstanbul'daki Hilafetten ayrılan Ankara hükümetinin, müttefikler ile istedikleri anlaşmayı imzalayabileceklerini önermiş, böylece İngiltere, Fransa ve diğer ülkelerin temsilcileri ile Ankara-TBMM hükümeti adına İsmet İnönü başkanlığındaki Mustafa Kemal'in temsilcileri arasında İsviçre'de Lozan Anlaşması imzalanmıştı.

2- Mustafa Kemal ve temsilcilerinin kabul ettiği bu anlaşmada, 12. Madde dâhil olmak üzere inanılmaz maddeler yer alıyordu. İşte bu maddeye göre Ege adalarının tamamı veya çoğu, Yunanistan'a bağlandı. Oysa bazı adalar, Yunanistan'a yaklaşık 600 km uzaklıktayken, Türkiye anakarasına sadece 2 km uzaklıktadır, tıpkı Meis adası gibi. Kastellorizo olarak adlandırdıkları ve Yunanistan'a ait olan Meis adası, Antalya-Kaş ilçesinin hemen karşısındadır. Söz konusu anlaşma, Yunanistan'a Türkiye'nin kıyılarında sondajda bulunmamasını talep etme hakkını (meşruiyetini) veriyor. Çünkü bu, Lozan Anlaşması uyarınca Yunanistan'ın münhasır hakkıdır! 15. Madde, Türkiye'nin aşağıda sayılan Adalar üzerindeki tüm hak ve senetlerinden İtalya yararına vazgeçmesini sağlıyor: Astampalya (Astropalia), Kodoş (Rhodes), Kalki (Calki)... 20. Madde Türkiye'nin, Britanya Hükümetince Kıbrıs'ın 5 Kasım 1914'te açıklanan ilhakını tanıdığını bildiriyor. 23. Madde de Bağlı Yüksek Tarafların, Boğazlar Rejimine ilişkin bugün yapılmış Sözleşmede açıklandığı üzere, Çanakkale Boğazında, Marmara Denizinde ve Karadeniz Boğazında denizden ve havadan, gerek barış, gerek savaş zamanlarında özgürce geçiş ve gidiş-geliş ilkesini kabul ve açıklama konusunda anlaşmalarını öngörüyor! Böylece Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridinde sahip olan Türkiye, bu denizlerdeki adalar etrafında seyrüsefer serbestisini kaybetti. Bugün Erdoğan, bu denizleri (gasp edilen "mavi" vatan) ismiyle anıyor ve bundan hayıflanıyor. Hem de Lozan'da bu tavizleri kabul eden asrın mücrimi Mustafa Kemal'in fotoğrafı başının üstünde

aslıyken... Bütün bunlara rağmen cesurca çıkıp Mustafa Kemal'i incitecek tek bir söz bile söyleyemiyor! Dahası sondaj gemilerine Fatih ve Kanuni gibi büyük komutanların isimlerini vererek Türk halkının duygularını okşuyor! Oysa izlediği bütün politikalar, bu büyük Osmanlı komutanlarının politikalarından oldukça uzaktır. Erdoğan yaptığı açıklamada, *"Türkiye'nin kendisine dayatılan ahlaksız harita ve belgeleri yırtıp atacak askeri güce sahip olduğunu anlayacaklar. Ya siyasetin, diplomasinin diliyle ya da sahada yaşayacakları acı tecrübeyle anlayacaklar"* ifadelerini kullandı. [05.09.2020 El-Cezire] Ama sadece bununla yetiniyor ve iyi bir şey yaptığını sanıyor! Umarız Türk halkı, etkili bir ordusu bulunmayan Yunanistan'ın askerlerini Meis adasına gönderdiğini görmüştür. Bilindiği üzere Lozan Anlaşması, adanın silahlardan arındırılmasını öngörüyor. Buna rağmen Yunanistan'a hak ettiği güçle karşılık verilmemiştir!

3- Mustafa Kemal'in, müttefiklerle imzaladığı bu anlaşma, bir ihanet anlaşmasıdır, ancak yine de Ankara-TBMM hükümeti adına imzalamıştır. İngiltere, bununla da yetinmeyerek, belirlediği şartların yerine getirilmesini istedi. En önemlisi, Halifeliğin tamamen kaldırılması ve laik devletin kurulmasıdır. Mustafa Kemal isteneni yaptı ve dolayısıyla 3 Mart 1924 sabahı Halifeliğin kaldırıldığını, din ve devlet işlerinin ayrıldığını açıkladı. Aynı gece Mustafa Kemal, İstanbul valiliğine Halife Abdülmecid'in ertesi gün şafak sökmeden önce Türkiye'den ayrılması için bir emir gönderdi. Bunun üzerine vali, polis ve asker eşliğinde gece yarısı Halifenin sarayına gitti. Halife Çatalca'ya otomobille götürüldü ve oradan İsviçre'ye giden bir trene bindirildi. İki gün sonra Mustafa Kemal, tüm veliaht ailesini toplayarak yurt dışına sürgün etti. Tüm dini görevler kaldırıldı. Müslümanlara ait vakıflar, devletin mülkü haline getirildi. Dini medreseler sivil statüye dönüştürülerek, Maarif Bakanlığı'na (Milli Eğitim Bakanlığı) bağlandı. Böylece Mustafa Kemal, İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon'un talep ettiği Halifeliğin kaldırılması, Halifenin sürgün edilmesi, mallarına el konulması ve laik devlet kurulması şartlarını yerine getirdi. Dolayısıyla Halifeliğin kaldırılmasından önce imzalanan Lozan Anlaşması, doğrulanmış olup Halifeliğin kaldırılmasından sonra yürürlüğe girmiştir. Böylelikle Lozan Anlaşması, Halifeliğin kaldırılmasıyla taçlandırılmış oldu. Ülkeler, Türkiye'nin bağımsızlığını tanıdılar. İngilizler de İstanbul ve Boğazlardan çekildiler. Bir İngiliz milletvekili, Avam Kamarası'nda Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını tanınması nedeniyle Curzon'u protesto etmesi üzerine Curzon, ona *"Türkiye meselesi kesin olarak bitmiştir. Bir daha asla ayağa kalkamayacaktır. Çünkü biz onun manevi gücünü yok ettik: Hilafeti ve İslam'ı ortadan kaldırdık"* yanıtını verdi. Böylece İngilizler, Mustafa Kemal eliyle genel olarak tüm dünyadaki, özel olarak Türkiye'deki Müslümanlara rağmen, Hilafeti ve İslam'ı ortadan kaldırdılar. Ve böylece Allah'ın indirdikleriyle yönetim, dünyanın her köşesinden kalktı. Allah'ın indirdiklerinden başkasıyla yönetim devam etti. Küfür yönetimi geçerliliğini korudu. Tâğut yönetimi tüm insanlara hükmetmeye ve tüm dünyada uygulanmaya devam etti.

İkincisi: İşte Mustafa Kemal temsilcilerinin İsviçre'nin Lozan kentinde imzaladığı bu anlaşma, Türkiye'yi Ege Denizi'ne hapsetti. Adalarını ve kıyı şeritlerini Yunanistan'a ait kıldı. Bu yüzden Türkiye'nin Ege Denizi'nde sondaj yapması yasaktır! Buna yaklaşık yüz yıl önce karar verilmiştir. Türkiye, bu karara uyuyor. Peki, şimdi Türkiye'yi tahrik eden faktör nedir? Olayların gidişatını inceleyenler, bu krizin arkasında iki faktörün olduğunu görürler: Türkiye'nin ekonomik koşulları nedeniyle içsel faktör ve arkasında ABD'nin olduğu dışsal faktör.

1 - İçsel Faktör:

A- Türkiye, enerji tüketen, üretmeyen bir ülkedir. Son zamanlarda petrol üretimi, günlük 53 bin varile ulaştı. [25.07.2020 Anadolu Ajansı] Bu rakam, yıllık bir milyon varil petrol tüketimine kıyasla oldukça düşük bir rakamdır. [22.04.2020 El Arab El Cedid] Türkiye, yaklaşık 475 milyon metreküp gaz üretiyor ve 45 milyar metreküpten fazla gaz ithal ediyor. [31.08.2020 El Cezire.net] Böylelikle Türkiye, yüklü miktarda ithal petrol ve doğalgaz faturası ile karşı karşıya. 2018'de 43 milyarlık enerji ithalatı faturası, küresel enerji fiyatlarındaki göreceli düşüş nedeniyle 2019'da 41 milyar dolara geriledi. [27.02.2020 Daily Sabah] Bu, Türkiye ekonomisini önemli ölçüde bunaltan bir faktördür.

B- Türkiye, coğrafi olarak Arap bölgesindeki petrol üreticisi ülkeler ve İran, Azerbaycan ile petrol tüketicisi ülkeler olan Avrupa ülkeleri arasında yer aldığından birçok enerji stratejisini "koridor ülke" temeli üzerine inşa etti. Bu yüzden Ceyhan Limanı, Azerbaycan petrol ihracatı limanı haline geldi. Transit geçiş petrol boru hatları inşa edildi. Rus gazını Türkiye'nin batısına, oradan Avrupa'ya taşıyacak olan ve 08 Ocak 2020 açılışı gerçekleşen Türk Akımı boru hattı muhtemelen sonuncusu olmayacaktır. Türkiye, enerji koridoru ülkesi olması nedeniyle geçiş ücretleri olsa da petrol ve doğalgaz faturası, ekonomisinin hala belini büküyor.

C- 2009'ten bu yana Yahudi varlığı ve uluslararası şirketler, Doğu Akdeniz'de astronomik miktarlarda doğalgaz keşfine ilişkin yeni açıklamalar yapıyorlar. Hayfa'nın 80 km batısındaki Tamar yatağında, 9 trilyon metreküp çıkarılabilir gaz bulundu. Birkaç ay sonra işgal altındaki Filistin'in batısındaki Dalit hidrokarbon yatağında 500 milyar metreküp, 2010 yılında da Filistin'in batısındaki Leviathan yatağında 16 trilyon metreküp gaz keşfedildi. Amerikan Foreign Policy gazetesi, "Bu, son on yılda dünyanın en büyük doğal gaz keşfidir" ifadelerini kullandı.

D- Bu nedenle Türkiye, Güney Kore'den modern büyük bir sondaj gemisi sipariş etmek ve satın almak için harekete geçti. Fatih gemisi, ilk kez 2011 yılında denize indi, petrol ve gaz sondajına başladı. Daha sonra Türkiye ile Kıbrıs ve Yunanistan arasında Türkiye'nin Kıbrıs kıta sahanlığında sondaj yaptığı iddiasıyla bir dizi kriz patlak verdi. Türkiye'nin bahanesi, Kıbrıslı Türkler ve haklarıydı. Fakat son aylarda Türkiye, mantıklı bir sondaj ve sismik araştırma gemisi filosuna sahip olmak, Karadeniz'de, Türkiye'nin batı kıyılarında, Doğu Akdeniz'de Kıbrıs'ın güneyinde aynı anda sondaj ve arama becerisi elde etmek için İngiltere'den alınan üçüncü sondaj gemisinden sonra sondaj çalışmalarına hız verdi.

E- Türkiye, petrol ve gaz keşfi ile ekonomik durumunu düzeltme gereksinimi duyuyordu. Türk ekonomisinin sert darbelere maruz kaldığını belirtmekte fayda vardır. Sancuları, Türk Lirasının sürekli değer kaybetmesinde açıkça görüldü. Bu yüzden Cumhurbaşkanı Erdoğan, ekonomi için bir umut ışığı bulmak umuduyla gaz arama çalışmalarına hız verdi. Erdoğan, liranın yaşadığı değer kaybından, partisinden bazı liderlerin isyan bayrağı açması ve popüleritesini kemiren muhalif partiler kurulmasından sonra azalan popüleritesini ancak böylece koruyabilecekti. Bu nedenle Karadeniz'de de sondaj çalışmaları yürütülüyordu. Çalışmalar, sadece Akdeniz'de Yunanistan ile tartışmalı bölgelerle sınırlı değildi.

2- Dışsal Faktör:

A- ABD, Türkiye'nin bu çabalarını iki açıdan destekliyordu: Birincisi, yerel açıdan. Şöyle ki Amerika'nın Türkiye'deki adamı "Erdoğan", ekonomideki durgunluğu giderebilirse daha iyi bir konumda olacak, popüleritesini artıracak ve 2014'ten önce olduğu gibi popüleritesini tekrar yüksek seviyelere çıkarabilecekti. Bu durum, Libya'ya müdahalesi gibi ABD politikalarını uygulamasına kolaylık sağlayacak, Amerika yararına bölgesel müdahalelere harcamalarda bulunabilecekti. İkincisi, Amerika, Avrupa'nın Rus gazının siyasi etkisi altında olmasını istemediği gibi gaz konusunda bağımsız olmasını da istemiyordu. Yunanistan ve Kıbrıs Avrupa Birliği üyesidir ve bu iki ülkeden Avrupa'ya boru hatları uzanması, Amerika'nın pek hoşuna gitmiyordu. Bu yüzden Avrupa'nın gaz konusundaki bağımsızlığının Türkiye tarafından tehdit edilmesini destekliyordu. Diğer bir deyişle, Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, gizli Amerikan desteğiyle anlaşmaya yanaşmaksızın kıta sahanlığı olarak gördüğü bölgelerde Yunanistan'ı sondaj yapmakla tehdit etti. Bu nedenle Türk ve ABD savaş gemileri deniz tatbikatları icra ettiler. Milli Savunma Bakanlığı, Twitter üzerinden yaptığı açıklamada, "TCG Barbaros fırkateyni ve TCG Burgazada korveti ile ABD muhribi USS Winston S. Churchill tarafından 26 Ağustos 2020 günü, Doğu Akdeniz'de deniz eğitimleri icra edilmiştir" denildi. [26.08.2020 turkeyalaan.com] NATO üyesi bir Avrupa ülkesine karşı yine NATO üyesi başka bir devleti desteklemesi, Amerika'yı çok zor durumda bırakacak olmasına rağmen ABD bunu yaptı. Buna karşılık NATO üyesi Fransa Yunanistan ile ortak askeri tatbikat yaptı. Askeri tatbikat, askeri yığınak, meydan okuma tonu... Bütün bunlar, Doğu Akdeniz'de tehlikeli bir ortam oluşturdu. Eğer bu durum daha sonra kontrol altına alınmasaydı, NATO ülkeleri

arasında yani ABD'nin perde arkasından desteklediği Türkiye ile Fransa'nın alenen desteklediği Yunanistan arasında askeri çatışma patlak verme tehlikesini doğurabilirdi.

B- Öte yandan Amerika'nın, liderliğini yaptığı NATO üyesi iki ülke arasında neredeyse askeri eylemlere dönüşebilecek büyük bir çatışma meydana gelmesine izin vermesi ve krizin çözümü için ağırlığını koymaması, ABD'nin Koronavirüs ve seçimler gibi içsel sorunlarla boğuştuğunu, şu an Avrupa'ya özellikle Yunanistan'a yönelik bu eylemleri Erdoğan'a havale ettiğini, bununla birlikte bazı yöntemlerle de onu desteklediğini gösteriyor. Türkiye ve Yunanistan'ın Amerikan liderliğindeki transatlantik üyesi ülkeler olması nedeniyle bu yöntemler, ABD'yi zorda bırakması hesap edilen yöntemlerdir. Bu nedenle Amerika, bu koşullarda Türkiye'yi desteklemek için Türkiye ile deniz eğitimi icra etti. Bir açıdan durum bu. Diğer yandan Pompeo, Kıbrıs'a ani bir ziyaret gerçekleştirdi. Russia Today sitesinin bildirdiğine göre "Pompeo, Türkiye'yi askeri firkateynler eşliğinde bir Türk keşif gemisinin faaliyet yürüttüğü Doğu Akdeniz'den askerlerini çekmeye çağırdı." [13.09.2020 Russia Today] Yani Amerika'nın Türkiye'yi desteklemesi, Avrupalı müttefikleri karşısında kendisini çok zor duruma düşürdü. Bu yüzden Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan sondaj gemisini limana geri çağırmasını istemek zorunda kaldı. Erdoğan da sondaj gemisini geri çağırdı. Ardından Yunanistan ile diyalog ve müzakereye geçildi, çünkü Yunanistan, diyalog için Türk sondaj gemisinin geri çağrılmasını şart koşmuştu.

Üçüncüsü: Diğer ülkelerin pozisyonları:

1- Fransa, Avrupa'nın en güçlü pozisyonunu sergiledi. İlk andan itibaren Yunanistan'ın yanında yer aldığını açıkladı ve bireysel davrandı. Cumhurbaşkanı Macron yaptığı açıklamada, "Aralarında Yunanistan'ın olduğu Avrupalı ortaklarımızın da işbirliği ile gelecek günlerde Doğu Akdeniz'deki Fransız askeri varlığını geçici olarak güçlendirmeye karar verdim" dedi. [13.08.2020 Anadolu Ajansı] Kıbrıs'a konuşlandırıldığı Rafael tipi savaş uçaklarının katılımıyla Yunanistan ile ortak deniz tatbikatı yaptı. Daha sonra 26 Ağustos 2020'te başka bir askeri tatbikat daha gerçekleştirdi. Yunanistan ve Kıbrıs'ın "Rum Kesimi" yanı sıra İtalya da tatbikata katıldı. Bölgede hiçbir etkisi olmamasına rağmen Fransa bütün bunları yaptı! Tüm bunlar, Fransa'nın yeniden kayda değer bir etki oluşturmak için girişimde bulunduğunu gösteriyor. Amerika ile Türkiye'nin ortak askeri tatbikat yaptığı bir zamanda, Fransa'nın Yunanistan ile ortak askeri tatbikat yapması, Amerika'ya örtülü bir meydan okumadır. Kendisiyle birlikte İtalya'yı da sürüklemesi, Türkiye'ye karşı Avrupa ülkelerini seferber ettiğinin göstergesidir. Ayrıca Fransa, bazı Avrupa-Akdeniz ülkeleri (İtalya, Malta, İspanya, Yunanistan, Kıbrıs Rum Kesimi) ile bir toplantı gerçekleştirdi. AB ve NATO içinde Türkiye'ye karşı sert bir tutum takınmaları için onlara baskı yaptı. "Fransa Cumhurbaşkanı, "Avrupalılar olarak daha net ve açık olmalıyız. Türkiye'nin halkı ve milletine karşı değil. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın hükümetine karşı. Onun bugün kabul edilemez tutumları var ki bunların bazılarını söyledim. Türkiye bölgede artık bir ortak değil" ifadelerini kullandı." [10.09.2020 France 24] Ayrıca "Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian, 24-25 Eylül'de gerçekleşmesi planlanan Avrupa Birliği liderler zirvesinin en öncelikli konusunun Ankara'ya uygulanabilecek yaptırımlar olacağını açıkladı. Le Drian, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye'nin gerçek ekonomik durumunu saklamak amacıyla Yunanistan ile gerilimi trmandırmaya devam ettiğini söyledi." [07.09.2019 www.independentarabia.com]

Fransa'nın Türkiye karşıtı küstahça tutumuna ve Türkiye Cumhurbaşkanı'nun kemiğini kırma girişiminde bulunmasına rağmen, Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da gemilerine adını verdiği "Fatih" ya da "Kanuni" olamamasına, Fransa'ya Akdeniz'de gerekli dersi verememesine, arka bahçesinde kemiğini kırmak için binlerce mil öteden savaş uçaklarını ve gemilerini gönderen Fransa'ya haddini bildirmek için en azından bir gemisini bile batıramamasına rağmen Fransız politikası doğaçlama olarak kalıcıdır ama derinlikten yoksundur. Malta, alelacele Fransa ile ittifakından vazgeçti. Malta Dışişleri Bakanı Evarist Bartolo, Türk mevkidaşı Mevlut Çavuşoğlu ile düzenlediği basın toplantısında, "AB'nin Türkiye ile ilişkilerine stratejik olarak yaklaşması gerektiğini söyledi. Bartolo, "Bence artık zamanı geldi. AB'nin Türkiye ile ilişkilerine stratejik olarak yaklaşması lazım. Ticaret, insan hakları, terörle mücadele... Yani bu ilişkinin çok boyutlarına AB'nin stratejik şekilde bakması lazım." diye konuştu. [12.09.2020 Anadolu Ajansı]

2- İngiltere'ye gelince, Doğu Akdeniz'deki gerginlik hakkında hiçbir yorumda bulunmaması, Fransa'nın korkularını artırdı. Dahası Brexit'ten bu yana Fransa, İngiliz rolüne şüphe ile yaklaşmaya başladı. Cezayir'de olduğu gibi bazen kendisine düşmanca davrandığını gördü. Londra finans merkezi, petrol ve doğalgaz piyasasında özellikle de fiyatlandırma konusunda İngiltere'ye prestij kazandırıyor. Çünkü Londra finans merkezinin, Brent ham petrolü ve diğer petrol türlerinin fiyatlandırması, hatta doğal gazın fiyatlandırması ile bile ilişkisi söz konusu. İngiltere'nin AB'den ayrıldığını gören Fransa, uluslararası açıdan son derece hayati öneme sahip bu sektörde kendisine yer bulmaya çalışıyor. Bu nedenle Yunanistan'da ayağını sağlamlaştırmak gerektiğini düşündü. Belki bu, enerji konularında sadece bir tüketici değil, bir aktör olmasına yardımcı olabilirdi.

Buna karşılık İngiltere, Brexit nedeniyle AB'nin yarı cezalandırıcı bir politika izlediğini görüyor, kendi yolunu yapıyor ve politikalarını belirliyordu. Belki de Doğu Akdeniz'deki gerginliğin aniden tırmanmasından korktu ve bu yüzden Türkiye karşıtı pozisyon almadı. Çünkü Türkiye'deki çıkarlarına kıyasla İngiltere için Yunanistan hiçbir şey ifade etmez. Fransa gibi kör bir fanatik ancak Yunanistan dalgasına binerdi! İngiltere ve Almanya'ya kıyasla Fransa, öngöründen yoksundur. Bu yüzden üstlendiği zorlu siyasi eylemlerden sonra hep eli boş olarak geri dönüyordu. Bütün bunlar nedeniyle Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, Macron'u sert bir şekilde eleştirdi. Erdoğan, "Sayın Macron, senin şahsımla daha çok sıkıntı olacak. Senin tarih bilgin de yok. Sen Fransa'nın tarihini de bilmiyorsun. Önce Türk milletiyle uğraşma, Türkiye'yle uğraşma." dedi. [12.09.2020 El Kuds el Arabi]

3- Almanya ise Fransa'nın Türkiye karşıtı tutumunun peşinden gitmedi. Arabuluculuk önerisinde bulundu. Bazıları bunu, Washington'un oynaması gereken bir rolü oynamak olarak yorumladı. Almanya, Fransa'nın tutumundan uzak durmaya devam etti, arabuluculuk yaptı ve diyalog çağrısında bulundu. Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, Atina ziyareti sırasında yaptığı açıklamada, Türkiye'ye karşı Almanya'nın en net tutumunu ortaya koydu. Maas, "Türkiye'nin Akdeniz'in doğusundaki sondaj çalışması ile ilgili çok net bir pozisyonumuz var. Uluslararası kanunlara saygı gösterilmesi gerek. Eğer Ankara, Akdeniz'in doğusundaki provokasyonu durdurursa AB-Türkiye ilişkilerinde ilerleme sağlanabilir. Kıbrıs kıyılarındaki Türkiye'nin sondaj çalışması durmalıdır." ifadelerini kullandı. [22.07.2020 France 24]

4- Rusya'ya gelince, taraflar arasında arabuluculuk yapmak için Türkiye ile iyi ilişkilerini kullanmayı önerdi. Ancak her zamanki gibi çaresizdir, otomatik olarak hareket edemez. Her ne kadar Fransa'nın askeri tatbikatlarına misilleme olarak Doğu Akdeniz'de askeri tatbikat yapacağını açıklasa da hareket edemez. Belki de kendisini hatırlatmak istiyordur. "Bloomberg ajansının Türk donanmasından bildirdiğine göre, önümüzdeki salı günü Akdeniz'de Rusya'nın gerçek mühimmat ile askeri deniz tatbikatı yapması planlanıyor. Tatbikat 22 Eylül'e kadar sürecek. Diğeri de 17-25 Eylül'e kadar sürecek. Rusya Donanma Sözcüsü Yüzbaşı Igor Dygalo yaptığı açıklamada, "Türkiye ile güçlü ekonomik ve savunma ilişkilerimiz var, ancak politikamız gereği, her iki tarafı da desteklemekten kaçınıyoruz" dedi. Fransa'nın bölgede gerçekleştirdiği askeri tatbikatın ardından Rusya askeri tatbikat gerçekleştirdi. Fransa, çatışmada Yunanistan ve Kıbrıs'ı desteklemek için savaş uçakları ve bir savaş gemisi konuşlandırdı. [07.09.2019 www.independentarabia.com] Yani, Rus pozisyonu, marjinal kalıyor, okyanusun ötesinden gelecek işareti bekliyor, ama gücünü hatırlatmaktan da geri kalmıyor.

Dördüncüsü: Bütün bunlardan dolayı Türk-Yunan krizi, eğer uzun sürerse, uluslararası ilişkilerde derin bir çatlaklık yaratacaktır. Transatlantik tarafındaki ilişkiler açısından Avrupa ülkeleri, Amerika'nın liderliğinden çekildiği, Çin ve büyüyen iç sorunlarına odaklandığı bir dünyada yerlerini görmek istiyorlar. Bu ülkeler, Amerika'dan ayrı bir rol arayışındalar. Trump yönetimi altında Amerika, Avrupa çıkarlarını tehdit etmekten, Libya'da Rusya ve Türkiye'nin oynadığı roller gibi başkalarını kullanmaktan kaçınmıyor. Avrupa ülkeleri, büyük bir kısmı Türkiye'nin kontrolüne geçmesi durumunda Doğu Akdeniz krizinin güvenli bir doğal gaz kaynağı hayallerini dumura uğratmasından çok korkuyorlar. Çünkü Washington, perde arkasından Türkiye'yi destekliyor. Fransa Doğu Akdeniz politikası gereği Washington'un Türkiye ve Rusya

için belirlediği rolleri reddetmeye çalışıyor. Transatlantik üzerinden yaşanan bu anlaşmazlık, Avrupa içinde yaşanan uyuşmazlıktan daha az değerlidir. Almanya'nın tutumu, Türkiye'nin Avrupa tarafından cezalandırılmasını isteyen Fransa'ya mâni oluyor. Diğer bir deyişle Fransa, AB içinde Türkiye'ye karşı mutabakat sağlayamadı, bu yüzden gidip Avrupa-Akdeniz ülkeleri ile bir toplantı gerçekleştirdi! Almanya, kendi çıkarlarını düşünüyor, hatta Türkiye ile bir geçmişi var. Almanya ve Osmanlı Devleti, Birinci Dünya Savaşı'nda müttefiklere karşı yan yana savaşmışlar. Almanya'nın Türkiye ile ilişkileri halen çok güçlü, bunu ancak ABD politikalarına göre hareket eden Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın (çıkışları) zedeleyebilir. Buna ek olarak, Almanya'da hatırı sayılır Türk toplumu var.

Beşincisi: Krizin sona erip ermediğine gelince, Türkiye, Karadeniz'de 320 milyar metreküplük önemli bir doğalgaz rezervi bulunduğunu açıkladı. Bu, Türkiye'yi Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de daha fazla sondaj yapmaya itiyor. Zira Türkiye'nin, ekonomik yükünü hafifletme çabaları devam ediyor. Avrupa'nın özellikle de Fransa'nın başını ağrıtmak ve baskı uygulamak, böylece bölgede Amerikan politikalarına aykırı hareket etmek ve parazit çıkarmak konusunda daha uzağa gitmemesi için ABD'nin Türkiye'ye verdiği destek de sürüyor.

Ancak, Müslümanların izzet kaynağı İslam Devleti Hilafetin kaldırılışından sonra, son yüz yılda İslam ülkelerinin başka ulusların kuyruğu haline gelmesi, sömürgeci kâfirlerin, Müslüman ülkelerdeki uşak yöneticileri ile İslam ülkelerinin kaderiyle oynaması gerçekten acı verici! Bununla birlikte her gecenin karanlığından sonra şafak söker. **Hizb-ut Tahrir**, üstünlük, zafer ve aydınlık nişanesi Hilafeti Allah'ın izniyle geri getirmek için İslam ülkelerinin derinliklerinde çalışıyor.

وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ * إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذْرٌ لِّلْعَالَمِينَ * **"Bu Kuran, ancak dünyalar için bir öğüttür. Onun haberlerinin doğruluğunu bir süre sonra mutlaka öğreneceksiniz."** [Sâd 87-88]

H.24 Safer 1442
M.11 Ekim 2020